

Skúsenosti psychológa s waldorfskou školou v Bratislave

14.9.2013

Pracujem ako psychológ s deťmi, mládežou a rodinami. Väčšinou sa stretávam s tými, ktorí majú nejaký problém. Najčastejšie je to hyperaktivita, ale aj rôzne iné starosti. Preto sledujem aj stav školstva na Slovensku, hlavne z pohľadu toho, ako škola a prostredie v nej vplyva na rozvoj osobnosti dieťaťa a jeho celkový psychický stav. Absolvoval som množstvo rozhovorov s deťmi aj rodičmi, kde škola a situácia v nej bola buď prameňom trápenia a stresu pre dieťa a následne aj rodiča, alebo naopak prinášala radosť, úľavu a nádej, ak bola lepšia ako tá predtým, prístup k dieťaťu aj rodičom bol ľudskejší, so snahou vidieť a objavovať pozitíva a riešiť problémy aktívne.

Už ako študent v roku 2003/4 som sa prvýkrát dostal do kontaktu s waldorfskou pedagogikou a školou v Bratislave a odvtedy sa s ňou priebežne profesne stretávam. Za ten čas som z môjho pozorovania, vždy ako človek zvonku, prišiel k niekoľkým zisteniam o tejto škole, ktoré popíšem z pohľadu psychológa:

1. **Všetci waldorfskí učitelia, ktorých poznám, majú chuť pracovať na sebe.** Dobrovoľne a z vlastných prostriedkov navštevujú rôzne semináre aj dlhodobejšie vzdelávania doma aj v zahraničí. Organizujú veľa zaujímavých vzdelávacích podujatí aj na pôde svojej školy, ktoré sú prínosné aj pre iných odborníkov pracujúcich s deťmi. Sám som napr. absolvoval kurz Liečebnej pedagogiky podľa R. Steinera, ktorý mi priniesol veľa zaujímavých a praktických podnetov do terapeutickej práce s deťmi. Pre zdravý rozvoj dieťaťa nie je nič cennejšie a motivujúcejšie, ako keď sa dospelý, ktorý sa mu venuje, teda v prostredí školy učiteľ, rozvíja sám.
1. **Triedni učitelia sprevádzajú triedu od prvej až po deviatu triedu a sú naozajstnými sprievodcami detí.** Pri rozhovoroch s nimi som bol vždy milo prekvapený, koľko toho vedia o jednotlivých deťoch aj ich rodičoch povedať. Svedčí to o hĺbke ich záujmu o dieťa ako také, nielen o jeho výsledky napr. v matematike, ale aj osobnosť, vzťahy, životnú spokojnosť atď. Stabilita osôb, ktoré sa dieťaťu venujú je veľmi dôležitým prvkom ich zdravého vývinu. Hlavne deti na ZŠ potrebujú stabilný vzťah k dospelým osobám, aby sa od nich mohli naučiť nielen vedomostiam, ale aj postojom a morálnym zásadám. Pri častých zmenách učiteľov dieťa naopak ľahko stratí dôveru a aj úctu k dospelým.
1. **Väčšinu detí ktoré som na waldorfskej škole stretol škola baví a majú k nej celkovo kladný vzťah.** To je vizitka, ktorá hovorí sama za seba. Vždy ma zaskočia situácie, keď mi napr. rodičia popisujú ako ich deti išli štrajkovať proti uhoľným prázdninám, lebo chceli ísť do waldorfskej školy. A keď som mal možnosť pozorovať niektoré hodiny a tvorivý prístup učiteľov, ani sa im nečudujem.
1. **Veľa snahy a energie je venovanej nielen vedomostiam, ale celkovému zdravému rozvoju osobnosti dieťaťa.** Toto je v podmienkach nášho školstva vzácna vizitka. Vážim si učiteľov aj riaditeľov, ktorí majú silu, chuť a odvahu usilovať sa o to na bežnom type škôl a poznám takých aj inde. Na

waldorfskej škole je to ale trend, tam nemusíte bojovať s väčšinou ale naopak sa v tejto snahe učitelia navzájom podporujú. Smeruje k tomu aj celková podstata waldorfskej pedagogiky. Veľa sa v nej napr. využívajú príbehy, ktoré deťom nenásilnou formou poskytujú vzory etického správania. Umelecké predmety prebúdzajú vzťah ku kráse. Hry a tvorivé prístupy k učeniu motivujú detí, prebúdzajú v nich chuť po poznaní, čo žiaľ rozhodne nie je prevládajúci trend v našom školstve. A tiež napomáhajú celkovej atmosfére v triedach, ktorá je zväčša prajná, priateľská a otvorená, medzi žiakmi, spolu s učiteľmi, aj medzi učiteľmi navzájom.

1. **Rodičia sú intenzívne zapájaní do aktivít školy.** V škole je množstvo podujatí pre rodičov alebo celé rodiny. Toto umožňuje oveľa bližší kontakt učiteľov a rodičov a možnosť ťahať vo výchove a vzdelávaní dieťaťa za jeden povraz. Tiež aj prekonávať bariéry, ktoré často medzi rodičmi a učiteľmi mojich klientov vznikajú.
1. Aby bol môj pohľad úplný, so snahou o čo možno najväčšiu objektivitu, mám aj jeden kritický postreh. Niektorí učitelia na mňa pôsobili trochu uzavretým dojmom, trošku v duchu: „My vo waldorfe vieme, čo je správne.“ Keď ale dlhšie sledujem situáciu okolo waldorfskej školy, myslím si, že je to oveľa viac prirodzená reakcia na neustále tlaky a kritiku ktorej čelia zvonku, než ich vlastné nastavenie. Ak musí človek neustále niekomu dokazovať, že jeho práca je zmysluplná a dobrá, veľmi ľahko sa mu to stane. A navyše musím povedať aj to, že ich poznanie o duši dieťaťa a jej vývoji aj o pedagogických metódach im dáva aj právo na patričné sebavedomie vo svojom odbore.

Celkovo na základe týchto pozorovaní pokladám waldorfskú školu v Bratislave za prostredie, ktoré dáva výborné podnety a vytvára prajné podmienky pre zdravý rozvoj osobnosti jej žiakov. Mojou motiváciou pre napísanie tohto stanoviska bol fakt, že waldorfská škola čelí hrozbe zrušenia, čo by podľa mňa bola veľká škoda nielen pre deti, ktoré ju navštevujú, ale trúfnem si povedať pre Slovensko. Myslím si že od waldorfskej školy aj celkovo pedagogiky sa v mnohom môžu inšpirovať aj iné školy, učitelia, rodičia a pracovníci s deťmi. Chce to iba prekonať strach z nového a bariéry v sebe a otvorene sa pozrieť na plody ich práce.

V Bratislave, 27.9. 2012 Mgr. Matej Štepita, psychológ